

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Національного університету

«Львівська політехніка»

д. т. н. проф. Іван ДЕМІДОВ

2024 р.

Висновок

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

«Технологічні принципи відтворення втрат деревини у творах мистецтва

початку XVIII – першої половини XX століть»

здобувача наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю

023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

галузь знань 02 Культура і мистецтво

Чорного Максима Сергійовича

наукового семінару кафедри архітектури та реставрації

1. Актуальність теми дисертації включає

Потребу узагальнення вітчизняної та європейської концептуальної моделі реставрації в комплексі заходів зі збереження творів мистецтва та пам'яток історії, культурної спадщини; необхідність застосування коректних реставраційних підходів у процесі збереження творів ушкоджених або зруйнованих внаслідок війни Росії проти України; закладення основи для розробки теорії реставраційної науки, як важливої складової системи наукових знань реставрації; необхідність розробки сучасного алгоритму проведення реставраційних процесів з доповнення втрат в творах мистецтва з дерева; розробка чітких, лаконічних і структурованих реставраційних технологічних принципів доповнення втрат деревини у творах мистецтва та проведення реставрації загалом; необхідність розробки системи оцінювання якості проведеної реставрації за дотриманням технологічних принципів реставрації; апробацію та публікування результатів дослідження.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами

Дослідження відповідає напряму наукової діяльності кафедри архітектури та реставрації Навчально-наукового інституту архітектури та дизайну Національного університету «Львівська політехніка», кафедри реставрації творів мистецтва Львівської національної академії мистецтв, а також напряму відділу Реставрації станкового живопису Львівського державного коледжу декоративного й ужиткового мистецтва імені Івана Труша. Дисертація виконана в межах науково-дослідних робіт Національного університету «Львівська політехніка».

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Одержані результати у вигляді чотирьох конкретних здобутків, які безпосередньо стосуються практичного аспекту реставрації, а саме: відпрацьовано методико-технологічний комплекс підготовки та проведення доповнень втрат в творах з деревини початку XVIII - першої половини XX століть; практично проведено реставрацію шести творів мистецтва з доповненням втрат деревини та розроблено проект реконструкції і пристосування для двох творів; узагальнено та розроблено чотири технологічні принципи проведення доповнень втрат та реставрації в цілому, під аббревіатурою ДОБА: принцип комплексного наукового і мінімально-інвазійного обґрунтування реставраційних заходів; принцип збереження автентичності та визначеності реставраційних доповнень; принцип загальної безпеки; принцип процесуальності та документальної фіксації реставраційних заходів; на базі розроблених технологічних принципів ДОБА створено спеціальну форму оцінювання якості проведеної реставрації з аббревіатурою ФОР. Результати дослідження доцільно використовувати в науково-практичній реставраційній діяльності, при проведенні контролю якості виконаних реставраційних заходів і в процесі підготовки спеціалістів за фахом «Реставрація творів мистецтв».

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Підтверджується теоретико-практичним обґрунтуванням розроблених технологічних принципів доповнення втрат в творах мистецтва з дерева, результатами апробації на прикладі проведення реставрації шести і реконструкції двох вибраних творів з дерева, відповідністю одержаних результатів вимогам законодавства та етичним нормам в сфері охорони культурної спадщини, а також щодо проведеного вибіркового опитування львівського професійного осередку реставраторів.

Результати дослідження мають зв'язок з існуючими практичними методиками поширеними в реставраційній практиці України та теорії реставрації Великої Британії, США та країн ЄС, вони одержані та обґрунтовані з використанням загальноприйнятих наукових методів, а також авторського методичного інструментарію.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з існуючими дослідженнями аналогічного характеру

Вперше у результаті проведеного дослідження узагальнено вимоги вітчизняного, міжнародного законодавства в сфері охорони культурної спадщини та етичні норми реставраційної діяльності в зручній формі короткого переліку технологічних принципів проведення комплексу реставраційних заходів, спрямованих на збереження творів мистецтва та пам'яток культури з дерева та розроблено відповідні методи доповнення, реконструкції та доповнення основи дерев'яних творів, що будуть враховувати історичний досвід мистецького деревообробного промислу та

новітні методики, техніки та матеріали, а також, розроблено форму оцінювання якості проведеної реставрації.

Одержані матеріали можуть використовуватися для складення методичних рекомендацій, оформлення навчальних посібників, підготовку професійних працівників, провадження контролю за якістю проведення заходів, застосовуватися в практично-реставраційній діяльності та комерціалізуватися на ринку надання послуг зі збереження творів з деревини.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

6.1. Публікації в наукових фахових виданнях України

Чорний М., (2022). Доповнення втрат шпону в процесі реставрації бібліотечної шафи XIX століття. *Народознавчі зошити*. Вип. 5 (167). С. 1211-1218; Чорний М., (2023). Реставраційне дослідження стану збереження дерев'яного упорядження інтер'єру та живопису кімнати XIX ст. *Український мистецтвознавчий дискурс*. Вип. 4. С. 51-64; Чорний М., (2024). Доповнення втрачених деталей дерев'яного корпусу в процесі реставрації настінного годинника фірми Gustav Becker кінця XIX – початку XX століття. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Вип. 71, том 3. С. 124-130; Чорний М., (2024). Семантичний аналіз гмерка з реставрованої бібліотечної шафи другої половини XIX ст. національного університету «Львівська політехніка». *Art and Design. Київський національний університет технологій та дизайну*. Вип. 1 (25). С. 161-171.

6.2. Опубліковані праці, що додатково висвітлюють результати дисертації

Чорний М., (2021). Дерево в творах мистецтва та архітектури, історія використання та проблеми збереження. *Сучасні проблеми дослідження, збереження та реставрації історичних фортифікацій*. Вип. 15. С. 13-21.

Приведені публікації відображають основні результати дисертації.

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах

Чорний М. С., 2021. Феретрон підкамінський – реставрація оригінальної пам'ятки XVIII століття. Матеріали другої міжнародної науково-красознавчої конференції. «Історія Підкаменя в контексті політичних, соціально-економічних та культурних процесів на західноукраїнських землях». Збірник 2, с. 172-186; Сірий С. П., Чорний М. С., 2023. Реставрація фундаменту та заміна бруса підвалини церкви кінця XIX століття. Міжнародна науково-практична конференція «Українська дерев'яна архітектура: історія, збереження, реставрація». Збірник тез, с. 32. Також, за результатами дослідження проведено доповіді на регулярних семінарах кафедри архітектури та реставрації Національного університету «Львівська політехніка».

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Дослідження має вагомим значенням для розвитку реставраційної науки, як в практичному полі, так і в сфері наукової теорії реставрації, що в процесі проведення реставраційних робіт може слугувати методичним та технологічним базисом для розробки реставраційних та навчальних програм і освітніх курсів за фахом реставрації творів мистецтва у закладах вищої освіти.

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані

Матеріали дисертації можуть використовуватись під час проведення догляду, консервації, реставрації творів мистецтва, освітнього процесу, а також для контролю та оцінювання якості проведених реставраційних заходів в пам'яткоохоронній діяльності.

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертацію виконано державною мовою з відповідністю до вимог МОН України щодо її оформлення, а також освітньо-наукової програми Національного університету «Львівська політехніка» згідно специфіки галузі знань 02 *Культура і мистецтво* та спеціальності 023 *Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація*.

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

11. З урахуванням зазначеного, на науковому семінарі кафедри архітектури та реставрації Навчально-наукового інституту архітектури та дизайну ухвалили:

11.1. Дисертація Чорного Максима Сергійовича «Технологічні принципи відтворення втрат деревини у творах мистецтва початку XVIII – першої половини XX століть» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано конкретне наукове завдання з визначення оптимального переліку та порядку застосування методів, технологічних операцій та принципів доповнення втраченої деревини у творах мистецтва початку XVIII - першої половини XX століть, що має важливе значення для реставрації та галузі знань 02 *Культура і мистецтво*.

11.2. Основні наукові положення, методичні розробки, висновки та практичні рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, логічні, послідовні, аргументовані, достовірні, достатньо обґрунтовані. Дисертація характеризується єдністю змісту.

11.3. У чотирьох наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, дані статті опубліковано у наукових фахових виданнях України.

11.4. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, зі змінами).

11.5. Дисертація є результатом самостійних досліджень, не містить елементів фальсифікації, компіляції, плагіату та запозичень, що констатує відсутність порушення академічної доброчесності. Використання текстів інших авторів мають належні посилання на відповідні джерела.

11.6. З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Чорного М. С. дисертація «Технологічні принципи відтворення втрат деревини у творах мистецтва початку XVIII – першої половини XX століть» рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували:

за – двадцять осіб
проти – немає
утримались – немає

Головуючий на науковому семінарі
кафедри архітектури та реставрації
/на міжкафедральному науковому
семінарі Інституту архітектури та
дизайну, зав. кафедри АТР, д. арх.,
професор

(підпис)

Микола БЕВЗ

Рецензенти:

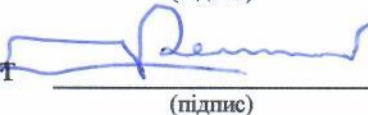
к. арх., доцент

(підпис)

Олена СТАСЮК

к. арх., доцент

(підпис)

Юрій ЛУКОМСЬКИЙ

Відповідальна у ННІ
Архітектури та дизайну
за атестацію PhD

(підпис)

к. арх, доц. Світлана ТОПИЛКО

"25" квітня 2024 р.